

ISSN 1829-2003

ՎԱՐԶԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՄՔՏԱՐԱԳԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ՌԵՍԻՍՆԱՍԻՐՈՂ ԳԻՏՆԱԳՐԱՍ
RESEARCH ON ARMENIAN ARCHITECTURE

VARDZK
DUTY OF SOUL

N 22

2026

Աշոտ Բակոբյան
ՀՈՌՈՄՈՍԻ ՎԱՆՔԻ ԾԻՍԱԿԱՄԱՐԸ

էջ 1

Գագիկ Սարգսյան
ՍԱՐԻԿԻ ԱՄՐՈՑԸ

էջ 14

Րաֆֆի Զորթոշյան
«ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԹԱՎՄԱԶՂՈՒԼՈՒԻ»
ՆՈՐԱՅԱՅՏ ԶԵՆԱԳԻՐԸ

էջ 17

Գագիկ Սարգսյան, Էմմա Աբրահամյան
ԹՈՎԱՄԱՍ

էջ 50

Րաֆֆի Զորթոշյան
ՆՈՐ ԶՈՒՂԱՅԻ ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՆԵՐԻ ՏԱՊԱՆԱՔԱՐԵՐԸ

էջ 53

Սամվել Կարապետյան
ՇԻՐԻՆԻՑ ՎԱՆՔԻ ՍԱՆՂԸ

էջ 64

N 22

2026

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱԶՄ

EDITORIAL BOARD

ԷՄՄԱ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

EMMA ABRAHAMIAN

ՐԱՖԶԻ ԶՈՐԹՈՇՅԱՆ

RAFFI KORTOSHIAN

ՀԱՄԱՐԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

HASMIK HOVHANNISSIAN

ՀԱՄԱԿԱՐԳԶԱՅԻՆ ԶԵՎԱԿՈՐՈՐՆԵՐ

ԱՐՄԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ԼԻԱՆԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ-ԶՈՐԹՈՇՅԱՆ

Designers

ARMEN GEVORGIAN

LIANA

HOVHANNISSIAN-KORTOSHIAN

ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆԱՅՆՈՐ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ
ՈՒՍՈՒՄԱՍԻՐՈՂ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

RESEARCH ON ARMENIAN
ARCHITECTURE FOUNDATION
Engaged in informational Activity

ՎԱՅՆԱԿԱՆ N 03U089223

ՏՐՎԱԾ 13.10.2010

Certificate No. 03U089223

Given 13.10.2010

ՀԱՄԱՐԻ ԹՈՂԱՐԿՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՐԱՖԶԻ ԶՈՐԹՈՇՅԱՆ

Responsible for this issue
RAFFI KORTOSHIAN

ԵՐԵՎԱՆ, ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ 16/1

Nikol Duman 16/1, Yerevan, RA

raa-am.org

armenianarchitecture.org

artsakhmonuments.org

✉ raayer@sci.am, raatransfer@yahoo.com

Հայկական ճարտարապետություն

ուսումնասիրող հիմնադրամ RAA Foundation

☎ 010 52 15 25

© ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ

ՈՒՍՈՒՄԱՍԻՐՈՂ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

© Research on Armenian Architecture Foundation

ՇԻՐԻՆԻՑ ՎԱՆՔԻ ՍԱՆԴԸ

Սամվել Կարապետյան

Շիրինից վանքը հյուսիսից (լուս.՝ հոդվածագրի (ՅՈՒՆԵՍԿՕ), 2011 թ.)

Սանդը (լուս.՝ հոդվածագրի, 2011թ., գրչ.՝ Գ. Ղազարյանի, 2026 թ.)

Տարիներ շարունակ իմ մասնակցած դաշտային ուսումնասիրությունների ընթացքում ողջ Հայոց աշխարհում հանդիպել եմ հարյուրավոր, գուցե նույնիսկ հազարավոր սանդերի, սակայն հիշատակագիր ունեցող եզակի նմուշը տեսել եմ¹ Սպարկերտ գավառակի Շիրինից վանքում²:

1 Հուշարձանը հայտնաբերվել է 2011 թ. ՀՃՈՒ հիմնադրամի գիտական արշավախմբի կողմից:

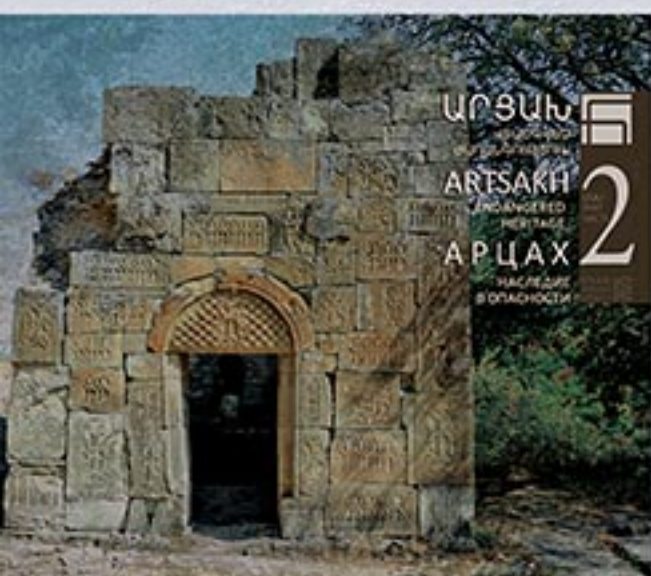
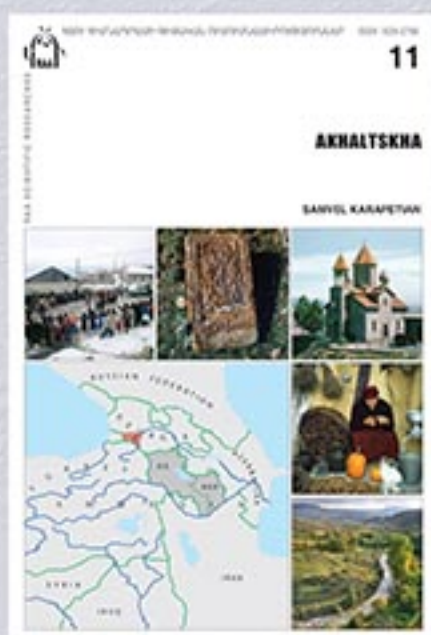
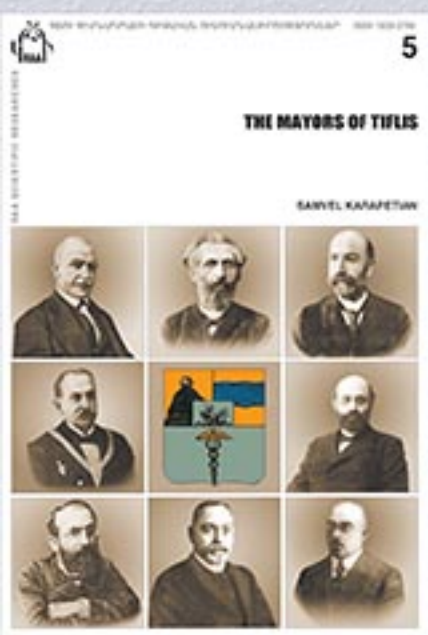
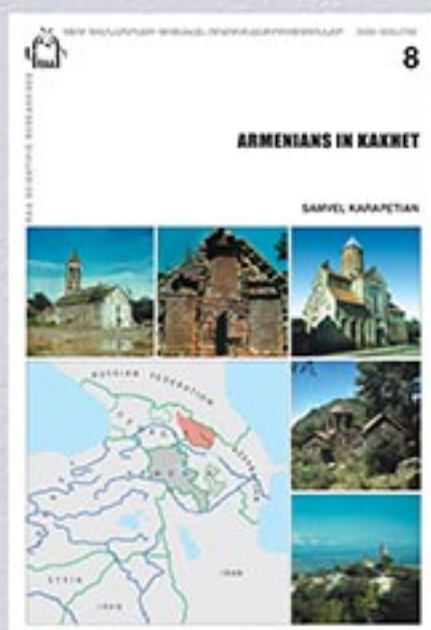
2 Գտնվում է Բիթլիսի նահանգի Խիզան գավառի Սպարկերտ գավառակի Շիրին (այժմ՝ Քայալը) գյուղից շուրջ 800 մ փոքրինչ հյուսիս-արևելք՝ Շիրինից Սբ. Գևորգ (Սբ. Սկավառակի) վանքի տարածքում (38.109700, 42.644117):

Ահա դրա արձանագրությունը.

Թի(ւ) ՌՄԾԴ (1805): | Շինեցաւ սանդս ձեռ(ամ)ք Հ(այ)ր(ա)պետ վարդապետին:

2025 թ. ՀՐԱՆԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀԴԱԳՐՈՒԹՅԱՆ
ԳՐԱՄԱԿՈՐ

ՀՀ ԿԳՄՍ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱՐԱՐՍԱՐԱԿՅԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ
ԳՐԱՄԱԿՈՐՆԵՐ

RAA-USA

և

Հ. ԳՐԱՄԱՆՅԱՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԿԱՆ ԳՐԱՄԱԴՐԱՄԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՏՈՐՏԱՐԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԽԱՐԱՐՈՐ ԳՐԱՄԱԴՐԱՄԱՆ
RESEARCH ON ARMENIAN
ARCHITECTURE

ԵՐԵՎԱՆ - YEREVAN
2026

ISSN 1829-2003

26001

9 771829 200001

